

Postoje českých občanů k přítomnosti a budoucnosti

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2003</i>
Otázky:	<i>OV.65</i>
Termín terénního šetření:	<i>1. – 8. 12. 2003</i>
Počet respondentů:	<i>1 049</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>23. ledna 2004</i>
Autorka výzkumu:	<i>Martina Klicperová – Baker, Ph.D.¹</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Horáková</i>

Kromě postoje českých občanů k vlastní minulosti nás v prosinci 2003 zajímaly také názory respondentů na přítomnost a budoucnost. Respondenti opět vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s předloženými výroky².

Tabulka 1: Vztah respondentů k přítomnosti a budoucnosti

	Rozhodně souhlasí	Spíše souhlasí	Ani souhlas, ani nesouhlas	Spíše nesouhlasí	Rozhodně nesouhlasí	+/-
Mám rád, když jsou mé důvěrné vztahy naplněny silným citem a vřelostí.	38	45	13	2	1	83/3
Své závazky vůči přátelům a úřadům plním včas.	37	45	14	3	1	82/4
Mám raději přátele, kteří jsou spontánní (nenuceně přirození), než ty, jejichž chování lze předvídat.	36	39	25	7	1	75/8
Zneklidňuje mne, když jdu někam pozdě.	30	43	14	10	3	73/13
Věřím, že scházení se s přáteli na večírcích a oslavách patří k důležitým životním radostem.	30	39	18	10	2	69/12
Když vím, že je třeba udělat nějakou práci, jsem schopen odolat pokušením.	18	48	23	9	1	66/10
Když chci něčeho dosáhnout, vytýčím si své cíle a rozmyslím si, jakými konkrétními prostředky k nim dospět.	17	48	24	9	2	65/11

¹ Autorka výzkumu Martina Klicperová – Baker, Ph.D. působí v Psychologickém ústavu AV ČR a na Political Science Department San Diego State University.

² Otázka: „Řekněte mi prosím, nakolik souhlasíte s následujícími výroky.“

Díky soustavné práci plním úkoly včas.	19	44	25	10	1	63/11
Řídím se pravidlem „nejdřív práce a potom zábava“.	23	38	26	10	3	61/13
Věřím, že člověk by si měl každé ráno předem naplánovat svůj nastávající den.	14	43	23	15	5	57/20
Vždycky se najde čas na to, abych v práci dohonil, co jsem zameškal.	14	42	26	11	3	56/14
Než se k něčemu rozhodnu, zvažuji, zda se vynaložený čas a námaha vyplatí.	13	42	25	15	3	55/18
Šťastná náhoda často přinese lepší výsledek než tvrdá práce.	16	38	25	14	6	54/20
Život je samá změna, a tak člověk může sotva plánovat budoucnost.	13	36	25	21	4	49/25
Má rozhodnutí jsou většinou ovlivněna lidmi a věcmi v mém okolí.	9	40	25	19	7	49/26
Často spíše poslechnu hlas svého srdce než rozumu.	11	37	32	15	4	48/19
Mnohé v mém životě určuje osud.	13	34	24	16	8	47/24
Připadá mi, že je důležitější mít radost z toho, co člověk dělá, než dokončit danou práci včas.	11	32	34	18	4	43/22
Pokouším se žít svůj život den za dnem (bez velkého přemýšlení o budoucnosti) a naplno.	12	31	26	22	9	43/31
Při poslouchání své oblíbené hudby často úplně ztratím pojem o čase.	18	25	19	26	10	43/36
Pro mne je důležitější si cestu životem užít než soustředit se jen na cíl.	10	32	30	19	8	42/27
Pokládám za důležité vnést do svého života vzrušení.	13	29	28	22	7	42/29
Dělávám si seznamy toho, co mám udělat.	16	26	15	26	17	42/43
Beru každý den tak, jak přichází, místo abych se pokoušel ho naplánovat.	11	30	25	28	6	41/34
Pracuji i na obtížných, nezajímavých úkolech, když mi dopomohou k úspěchu.	9	30	30	20	7	39/27
Jednám impulsivně – tj. dělávám věci, které mne právě napadnou.	10	28	23	30	8	38/38
Věci málo kdy dopadly tak, jak jsem čekal.	8	29	36	24	3	37/27
Nejraději bych žil každý den, jako by to byl můj den poslední.	11	24	25	25	14	35/39
Nemá smysl si dělat starosti s budoucností, protože ji stejně nemohu nijak ovlivnit.	11	24	22	29	12	35/41
Nechávám se strhnout okamžitým vzrušením.	9	25	25	30	9	34/39
Nedělám si starosti, když se věci neudělají včas.	9	25	20	33	12	34/45
Je lepší utratit to, co vydělám, za současné radosti než šetřit na zajištění budoucnosti.	9	20	22	32	16	29/48
Rozhoduji se bez přemýšlení, pod vlivem okamžiku.	6	21	28	34	10	27/44
Vzhledem k tomu, že co se má stát, se stejně stane, nesejde vlastně na tom, co udělám já.	7	20	26	31	16	27/47
Má životní cesta je řízena silami, na které nemám vliv.	8	17	24	31	16	25/47
Živelné potěšení z toho, co dělám, mizí, když musím myslet na cíle a důsledky své činnosti.	3	20	41	24	8	23/32
Riskuji, abych dodal svému životu vzrušení.	7	16	18	37	21	23/58
Riskování chrání můj život před nudou.	7	15	23	34	19	22/53

Poznámka: Dopočet do 100% tvoří odpověď „nevím“.

Podle vlastních výpovědí je většina Čechů zodpovědná a snaží se plnit své povinnosti. 8 z 10 dotázaných (82 %) v našem průzkumu uvedlo, že své závazky vůči přátelům a úřadům plní včas. Tři čtvrtiny respondentů (75 %) rovněž uvedly, že mají nepříjemný pocit, když jdou někam pozdě. Pokud je třeba, jsou dvě třetiny českých občanů (66 %) schopny odolat pokušení a 6 z 10 (61 %) dotázaných se drží pravidla „nejdřív práce a potom zábava“. Naopak starosti kvůli tomu, že se něco nestihne, si nedělá jen třetina obyvatel naší země (34 %).

Mají Češi větší sklon si svůj život dopředu naplánovat a nebo spíše jednájí impulsivně? Obecně lze konstatovat, že většina občanů naší země má sklon si budoucnost plánovat a nejednat jen pod vlivem okamžiku. Dvě třetiny dotázaných (65 %) připustily, že pokud chtějí něčeho dosáhnout, vytyčí si cíle a stanoví, jakými prostředky k nim dospět. Více než polovina lidí (57 %) souhlasí také s tvrzením, že člověk by si měl každé ráno předem naplánovat svůj den. Tento názor vyjadřovali relativně častěji lidé ve věku od 45 do 59 let a absolventi středních škol s maturitou, naopak méně často se k němu přikláněli lidé ve věku od 15 do 29 let a respondenti se základním vzděláním. 55 % respondentů také před každým rozhodnutím zvažuje, zda se vynaložený čas a námaha vyplatí.

Více jak třetina obyvatel naší země (38%) v našem průzkumu připustila, že jedná impulsivně. Necelá polovina dotázaných (43 %) se pokouší žít svůj život den za dnem a naplno a přibližně stejný podíl dotázaných (41 %) rovněž přiznává, že každý den bere tak, jak přichází a nepokouší se ho naplánovat.

Rovněž riskování nemá většina českých občanů právě v oblibě. Pouze přibližně každý pátý dotázaný (23 %) připustil, že riskuje, aby dodal svému životu vzrušení, či že riskování chrání jeho život před nudou (22 %).

Jak ukazuje náš průzkum, v české populaci je poměrně vysoké zastoupení lidí, kteří mají pocit, že svůj vlastní život a budoucnost nemají zcela ve svých rukou. Téměř polovina Čechů (47 %) věří, že mnohé v jejich životě určuje osud. Víra v osud je relativně častější u žen, respondentů starších 60 let, osob se základním vzděláním, důchodců, nezaměstnaných a dotázaných hlásících se k římskokatolickému vyznání. Naopak nesouhlas s předloženým výrokem vyjadřovali častěji muži, lidé s dobrou životní úrovní, absolventi vysokých škol, osoby samostatně výdělečně činné, pracovníci ve vedoucích funkcích, voliči ODS a lidé bez náboženského vyznání.

Přibližně čtvrtina (25 %) respondentů má rovněž pocit, že jejich životní cesta je řízena silami, na které nemají žádný vliv. A přibližně stejný podíl dotázaných (27 %) se také domnívá, že vlastně nezáleží na tom, co člověk dělá, protože co se má stát, se stejně stane. Podle třetiny obyvatel naší země (35 %) ani nemá smysl dělat si starosti s budoucností, protože ji člověk stejně nemůže nijak ovlivnit. Téměř polovina lidí (49 %) se také přiklonila k názoru, že život je samá změna, a tak člověk může sotva plánovat budoucnost.